

Til den det måtte angå.

Tønsberg 11092023

I forbindelse med forslag til endringer i Dyrevernsloven, melder jeg herved inn et endringsforslag.

Jeg er veterinær med 23 års erfaring fra klinisk praksis og med spesialkompetanse på selskapsfugler. Etter min vurdering er det nødvendig med et forbud mot håndoppmating av selskapsfugler, med mindre foreldreoppmating er umulig.

I dyrevelferdsloven defineres hunder, katter og kaniners rett til å forbli hos sine biologiske foreldre frem til de har lært seg å spise selv og har fått nødvendig preging av sine biologiske foreldre. Selskapsfugler er i dag ikke beskyttet av lovverket på tilsvarende måte.

Slik oppdrett foregår i dag, er det alminnelig praksis å fjerne nyklekte kyllinger fra foreldrene umiddelbart, eller kort tid senere i forbindelse med ringmerking. Kyllingene blir deretter sonde eller pipettematet av oppdretter frem til de blir solgt.

Årsaken til at dette gjøres, er av rent kommersielle hensyn, men med alvorlig skadefølge for fuglenes utvikling og voksenliv.

I oppdrettermiljøet og blant lekfolk eksisterer en villfarelse om at fugler er lettere å temme dersom de er håndoppmatet. Håndoppmating benyttes som et salgsfremmende argument overfor potensielle kjøpere. Det finnes intet faglig beleegg for denne antakelsen.

Fugler vil etablere tilknytning til sin eier, så fremt eier anerkjenner fuglens intelligens, forstår fuglens kroppsspråk og ikke opptrer grenseoverskridene.

Ved å fjerne fugleungene fra rugekassa, fratras de muligheten for nødvendig preging av sine foreldre. Med preging menes blant annet overføring av kunnskap om ernæring, hygiene, sosialt samspill med andre fugler mm. Manglende overføring av kunnskap fra foreldrene om hva de skal spise, hvor mye og, hvordan de skal skaffe seg mat fører ofte til store helsemessige utfordringer senere i livet. Tilsvarende gjelder også at kyllingene når de fratras foreldrene også fratras nødvendig læring i hvordan de skal stelle fjærene sine. Hva er for mye, for lite eller for hardhendt stelling av fjær. Kyllingene lærer seg heller ikke hvordan de skal kommunisere med andre fugler.

Kompetanseoverføring fra foreldre til kyllingen er helt essensiell for at fuglen senere i livet skal få opplevelsen av autonomi, trygghet og evnen til å kommunisere egne behov, samt respektere egne og andres grenser.

Fratakelse av nødvendig kompetanseoverføring fra foreldre til avkom, har dyrevernsmessig langt mer omfattende konsekvenser for selskapsfugler, enn hva tilfelle ville vært for hunder og katter dersom det hadde vært tillatt å behandle hunder og katter slik fugler blir behandlet.

Årsakene til dette er følgende; I motsetning til hunder og katter, er selskapsfugler (i hovedsak papegøyer) genetisk ville dyr. De er ikke domestisert for å trives innendørs sammen med mennesker. Fugler er byttedyr i naturen. De vi derfor skjule unikkerheter, skader, redusert

allmentilstand så lenge de har kapasitet til det. Dette fører til at det ofte tar lenger tid før feks mistrovsel og selvskading oppdages av eier. Fugler lever lenge 10-80 år avhengig av art i fangenskap. Dårlig dyrevelferd vil for det enkelte individ kunne forårsake mange flere års lidelse, enn hva tilfelle ville vært for hund og katt.

Konsekvensene av den manglende pregningen fører som oftest til at fuglene ved kjønnsmodning har knyttet partnerliknende relasjon til et at menneskene i flokken sin. Båndet forsterkes av at menneskene koser med fuglens kropp på tilsvarende måte som vi gjør med hunder og katter. Forskjellen er at hos fugl er det kun det utvalgte partner som har tilgang til kroppskosing. Dette er for fuglen ensbetydende med kurtisering og parringsatferd. Fuglen motiveres til kurtisering og parring, men har da ikke evne til å fullføre denne atferden med artsfrender da den ikke har lært hverken hvordan den skal stelle egen kropp, skaffe mat eller bedrive kurtise overfor artsfrender, som følge av den manglende pregningen. Bindingen til mennesker fører derfor ofte til frustrasjon som biting, skriking, sjalusi overfor andre mennesker i flokken. Fuglene utvikler ofte alvorlig selvskading som biting og napping av egne fjær, skading av hud og underliggende vev.

I all min tid som praktiker har problematikk rundt partnerbinding mellom fugl og menneske og påfølgende selvskading hos fuglen vært en av de vanligste årsakene til at eiere oppsøker veterinær med selskapsfugl. Denne bindingen starter med at kyllingen fratas sine foreldre og håndoppmates av oppdreter.

Det er av avgjørende betydning for fugleres helse og livskvalitet at de sikres rett til å oppdras av sine egne foreldre gjennom endringen av lovverket. Lovpålagt krav om at dyrs rett til tilpasset boforhold er ikke ivaretatt dersom fugleunger ikke sikres rett til preging av sine biologiske foreldre.

Det er ikke dyrevernsmessig forsvarlig å tillate hold av selskapsfugl uten at deres rett til adekvat foreldrepreging ivaretas. Ved internasjonale kurs og etterutdanninger innen hold av selskapsfugl har denne problematikken stort fokus, da de kommersielle kreftene er sterke og kjæledyr trenger et presist lovverk for å få sikret sine rettigheter.

Nederland vedtok i 2014 en slik lovendring. Dokumentasjon fra denne prosessen ført av Veterinær Jan Hoiimeijer ligger ved.

Elisabeth Blom
på vegne av
NAS
Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr